بررسی وضعیت خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴

بشری وهابی[۱]، دکتر احمد وهابی[۲]، سیروان صیاد[۳*]، مهناز صیادی[۴]، دکتر دائم روشنی[۵]، شهناز حاجی صحنه[۶]

۱- دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۲ - استادیار، گروه علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

۳*- دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)

تلفن: ۰۸۳-۴۶۱۲۲۹۸۳ ایمیل: sirvansayyad72@gmail.com

۴- کارشناس ارشد آموزش بهداشت، بیمارستان قدس پاوه، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

۵- دکتری تخصصی آمار زیستی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده توسعه سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۶- کارشناس ارشد آموزش بهداشت، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۷/۱/۱۱ **تاریخ پذیرش:** ۹۷/۳/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: خودکارآمدی تحصیلی دلالت بر باور یک فرد به توانایی‌هایش در دستیابی به اهداف و فعالیتهای آموزشی دارد،که شکل‌گیری آن متأثر از عوامل مختلفی است. این مطالعه با هدف تعیین رابطه خودکارآمدی تحصیلی با متغیرهای جمعیت‌شناسی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انجام گردید.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع مقطعی بود که روی ۳۹۸ نفر از دانشجویان دانشگاههای علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انجام شد. نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از فرم اطلاعات جمعیت شناختی و پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری شده با نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ و آزمونهای آماری توصیفی و استنباطی شامل میانگین، انحراف معیار، تی تست مستقل و آنالیز واریانس یک راهه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: میانگین نمره خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان مورد بررسی بر مبنای نمره ۱۰۰ برابر با ۱۲/۰۴±۶۴/۴۱ بود. دو گروه دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان (۱۲/۱۳±۶۴/۴۹) و آزاد اسلامی سنندج (۱۱/۵۷±۶۳/۹۰) از نظر نمره خودکارامدی با هم تفاوت معنی‌داری نداشتند. (p=۰/۶۵). بین خودکارآمدی تحصیلی و شغل مادر (p=۰/۰۰۴) و وضعیت اقتصادی خانواده (p=۰/۰۲)، تفاوت آماری معنی‌دار بود.

نتیجه‌گیری: نمره میانگین کارآمدی تحصیلی دانشجویان بالاتر از حد متوسط است؛ متغیرهایی مثل برخورداری از امکانات مالی و تحصیلات والدین می تواند به عنوان عوامل مؤثر در افزایش باورهای خودکارآمدی دانشجویان مورد توجه بیشتری قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: خودکارآمدی تحصیلی، دانشجو، خودکارآمدی

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

مقدمه

باور دانشجویان در مورد توانایی‌های خود برای به کارگیری فعالیت‌های تحصیلی در ارتباط با انگیزه تحصیلی آن‌ها می‌باشد (۱). آنچه که فراگیران در مورد توانایی‌های خود در فرایند تحصیل به آن اعتقاد دارند، در قالب خودکارآمدی تحصیلی تعریف می‌شود که مبتنی بر نظریه باورهای خودکارآمدی بندورا است (۲). خودکارآمدی یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت و تطابق با وضعیت موجود می‌باشد و در حیطه روانشناسی مثبت جای می‌گیرد. نظریه خودکارآمدی بر این فرض مبتنی می‌باشد که باور فرد یا افراد در مورد استعداد و توانایی‌های خود دارای اثرات مطلوبی بر آن‌ها بوده و به عنوان مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده رفتار مطرح می‌باشد (۳). بر اساس تعریفی، باورهای خودکارآمدی به معنی برداشت افراد از دامنه خاصی از توانایی‌ها برای انجام اقدامات لازم به منظور رسیدن به اهداف ارزشمند می‌باشد (۴).

باورهای خودکارآمدی تحصیلی ادراک‌شده به منزله قسمتی از باورهای خودکارآمدی عمومی به تعداد مهارت‌هایی که شخص از آن‌ها برخوردار است اطلاق نمی‌شوند بلکه به باورهایی مثل مطالعه کردن، انجام فعالیت‌های پژوهشی، سؤال پرسیدن در کلاس درس، ارتباط موفق و صمیمی با اساتید، برقراری روابط دوستانه با سایر دانشجویان، اخذ نمره‌های خوب در امتحانات، شرکت در بحث‌های کلاسی، گروهی و ... اشاره دارد که شخص به آن‌ها معتقد بوده و باور دارد که تحت شرایطی خاص و موقعیت‌های تحصیلی و آموزشی قادر به انجام آن‌ها می‌باشد. چنین افرادی با استفاده از کنجکاوی‌های خود و بهره‌گیری از راه‌حل‌های مناسب، بر مشکلات پیش‌آمده فائق شده و برای موفقیت‌های تحصیلی خود، استقامت بیشتری برای حل مسائل تحصیلی نشان می‌دهند (۲).

بر اساس آنچه که بندورا معتقد بوده است می‌توان گفت که خودکارآمدی به شیوه‌های مختلف بر رشد و کارکرد شناختی افراد تأثیر فراوان می‌گذارد. او نشان داده است که باور دانش‌آموزان نسبت به خودکارآمدی‌شان می‌تواند به طور قابل توجهی بر یادگیری و انگیزش درونی آن‌ها و همچنین موفقیت‌های تحصیلی آن‌ها تأثیر مستقیم داشته باشد (۵).

در مطالعه‌ای که توسط جمالی و همکاران (۱۳۹۰) در دانشگاه علوم پزشکی بوشهر انجام شده است؛ خودکارآمدی تحصیلی به عنوان یک عامل ایجاد انگیزه، سبب افزایش عملکرد تحصیلی و کاهش استرس در دانشجویان شده است (۶). در مطالعه دیگری که به منظور بررسی ارتباط تعویق آکادمیک با موفقیت و خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شده بود، همبستگی منفی و معنی‌داری بین نمره تعویق آکادمیک با نمره خودکارآمدی تحصیلی و موفقیت تحصیلی در آن‌ها وجود داشته بود (۷). در مطالعه عجم (۱۳۹۳)، وجود رابطه مثبت بین خودکارآمدی تحصیلی و مهارت‌های ارتباطی بین فردی گزارش شده بود (۸). در مطالعات دیگری بیان شده است که بین خودکارآمدی تحصیلی و برخی از متغیرهای جمعیت‌شناسی، ارزشیابی مبتنی بر آموزش تلفیقی و انگیزه تحصیلی در دانشجویان، رابطه مثبت و معنی‌دار آماری وجود داشته است (۹-۱۱).

به وجود آمدن مشکلاتی از قبیل افت تحصیلی و فرسودگی تحصیلی و عملکرد ضعیف تحصیلی در دانشجویان و به ویژه دانشجویان علوم پزشکی که پیام‌آوران و مسؤولین نظام سلامت جامعه به حساب می‌آیند، توجه محققین فراوانی را به خود جلب کرده تا بتوانند راه یا راه‌هایی را برای تقویت انگیزه تحصیلی در آن‌ها بیابند. بر همین اساس شناخت عوامل مؤثر در

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

موفقیت تحصیلی دانشجویان از مهم‌ترین اولویت‌های پژوهشی در نظام آموزش عالی به حساب می‌آیند تا بتوان تصمیمات علمی و اصولی در جهت رفع این مشکلات برداشت. مطالعات مختلف نشان داده است که خودکارآمدی یکی از این متغیرهای مؤثر بر موفقیت افراد می‌باشد (۲، ۱۲، ۱۳). بررسی متون نشان داد که مطالعات بسیار کمی در این زمینه در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور انجام شده است و در بین دانشگاه‌های استان کردستان این مطالعه نیز یافت نشد؛ لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه خودکارآمدی تحصیلی با متغیرهای جمعیت‌شناسی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انجام گردید.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نوع توصیفی تحلیلی مقطعی بود. جامعه مورد بررسی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج بودند. معیارهای ورود به مطالعه شامل دانشجوی یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج، تمایل به همکاری در انجام این پژوهش و تکمیل نمودن کامل پرسشنامه‌ها بود. معیارهای خروج از مطالعه نیز شامل عدم تمایل برای همکاری در این پژوهش، عدم تکمیل دقیق پرسشنامه‌ها بود. برای برآورد حجم نمونه با در نظر گرفتن مقدار p برابر با ۰/۵ و دقت ۰/۰۵، از فرمول $n=(z^2 \times pq)/d^2$ برای برآورد حجم نمونه استفاده شد که حجم نمونه‌ای برابر با ۳۸۵ نفر به دست آمد و در نهایت ۳۹۸ نفر مورد بررسی قرار گرفتند. در این مطالعه از پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان Owen و Froman استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۳۲ گویه است که میزان اعتماد دانشجو را در ارتباط با یادداشت برداشتن، سؤال پرسیدن، توجه در کلاس، استفاده از رایانه و غیره را می‌سنجد. این پرسشنامه بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از خیلی کم با نمره ۱ تا خیلی زیاد با نمره ۵ مورد سنجش واقع می‌شود. در نسخه ایرانی این پرسشنامه، میزان آلفای کرونباخ آن حدود ۰/۹۰ به دست آمده است (۶). مقدار آلفای کرونباخ این پرسشنامه نیز در مطالعه حاضر برابر با ۰/۹۱ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب و خوب این ابزار برای سنجش میزان خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان می‌باشد. برای جمع‌آوری داده‌ها از هر دانشگاه، چند دانشکده به صورت تصادفی انتخاب شده و در مرحله بعدی از بین دانشکده‌های انتخابی چند کلاس درس به صورت تصادفی انتخاب شده و نمونه نهایی از بین دانشجویان ترم دوم تا هشتم کلاس‌های انتخاب شده، مشخص گردید. برای انجام این مطالعه ضمن هماهنگی با آموزش دانشکده‌های انتخاب شده و کسب اجازه از اساتید کلاس‌های انتخابی به آن کلاس‌های درس مراجعه نموده و بعد از توضیح کافی در مورد اهمیت مطالعه و آزاد بودن دانشجویان برای شرکت در مطالعه، از دانشجویانی که تمایل به همکاری داشتند درخواست گردید که سؤالات پرسشنامه را به دقت مطالعه نموده و به آن‌ها پاسخ دهند. به دانشجویان نیز یادآوری شد که نیازی به نوشتن نام و نام خانوادگی ندارند و به آن‌ها اطمینان داده شد که تمامی اطلاعات فردی آن‌ها به صورت کاملاً محرمانه در نزد مجری اصلی طرح باقی خواهد ماند. اعلام آمادگی برای همکاری و تکمیل پرسشنامه‌های مطالعه به عنوان معیارهای ورود در مطالعه بوده و عدم همکاری و نداشتن علاقه به همکاری و یا ناقص تکمیل نمودن پرسشنامه‌ها جزو معیارهای خروج از مطالعه به حساب آمدند. بعد از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط دانشجویان مورد بررسی،

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

داده‌های موجود در پرسشنامه وارد رایانه شد. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام شد. نتایج در قالب آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی با استفاده از آزمون‌های آماری تی مستقل و آنالیز واریانس یک‌راهه گزارش شد.

یافته‌ها

میانگین سن نمونه‌های مورد بررسی برابر با ۲/۶۹±۲۱/۵۰ سال بود. حداقل و حداکثر سن آن‌ها به ترتیب ۱۸ و ۵۰ سال بود. یافته‌های مربوط به متغیرهای زمینه‌ای در جدول ۱ نشان داده شده است. بر اساس یافته‌های توصیفی این مطالعه، میانگین نمره خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان بررسی شده بر مبنای نمره ۱۰۰ برابر با ۱۲/۰۴±۶۴/۴۱ به دست آمد. این جدول میانگین و انحراف معیار برای دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج، به ترتیب برابر با ۱۲/۱۳±۶۴/۴۹ و ۱۱/۵۷±۶۳/۹۰ به دست آمد ولی تفاوت بین آن‌ها از نظر آماری معنی‌دار نبود (p=۰/۶۵).

جدول ۱: فراوانی نسبی متغیرهای زمینه‌ای و تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج، سال ۱۳۹۵

متغیر بررسی شده		تعداد	درصد
جنس	مذکر	۱۲۰	۳۰/۲
	مؤنث	۲۷۸	۶۹/۸
وضعیت تأهل	مجرد	۳۵۹	۹۰/۲
	متأهل	۳۹	۹/۸
شغل مادر	شاغل	۶۲	۱۵/۶
	خانه‌دار	۳۳۶	۸۴/۴
	کاردانی	۲۵	۶/۳
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۲۵۸	۶۴/۸
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۱۵	۲۸/۹
	همراه خانواده	۱۰۰	۲۵/۱
محل سکونت فعلی	منزل مجردی	۱۸	۴/۵
	خوابگاه دانشجویی	۲۸۰	۷۰/۴
	ضعیف	۷۳	۱۸/۳
وضعیت اقتصادی	متوسط	۱۸۸	۴۷/۳
	خوب	۱۳۷	۳۴/۴

در جدول ۲ میانگین، انحراف معیار و رابطه بین متغیرهای مورد بررسی و خودکارآمدی تحصیلی نشان داده شده است.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نمره خودکارآمدی تحصیلی و رابطه آن با متغیرهای جمعیت‌شناسی در دانشجویان مورد بررسی، سال ۱۳۹۵

متغیر بررسی شده		میانگین	انحراف معیار	معناداری
جنس	مذکر	۶۵/۷۷	۱۲/۰۵	۰/۹۹
	مؤنث	۶۳/۸۲	۱۲/۰۱	
وضعیت تأهل	مجرد	۶۴/۸۲	۱۲/۰۲	۰/۲۴
	متأهل	۶۰/۵۸	۱۱/۶۶	
شغل مادر	شاغل	۶۷/۱۰	۱۱/۵۸	۰/۰۰۴
	خانه‌دار	۶۳/۹۱	۱۲/۰۷	
	کاردانی	۶۸/۰۰	۱۱/۸۱	
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۶۴/۳۲	۱۲/۲۵	۰/۳۹
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۶۳/۸۳	۱۱/۵۹	
	همراه خانواده	۶۵/۶۴	۱۱/۶۵	
محل سکونت فعلی	منزل مجردی	۶۵/۶۶	۷/۰۹	۰/۴۲
	خوابگاه دانشجویی	۶۳/۸۹	۱۲/۴۲	
	ضعیف	۶۴/۰۹	۱۱/۷۵	
وضعیت اقتصادی	متوسط	۶۳/۴۹	۱۱/۷۴	۰/۰۲
	خوب	۶۵/۸۴	۱۲/۵۳	

با توجه به جدول و نتایج آزمون آماری تی مستقل، بین شغل مادر و نمره خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان مورد بررسی، تفاوت آماری معنی‌دار وجود دارد. دانشجویانی که مادر شاغل داشته‌اند به نسبت آن‌هایی که مادر خانه‌دار داشته‌اند، از نمره خودکارآمدی بالاتری برخوردار بودند (p=۰/۰۰۴). آزمون آماری آنالیز واریانس یک راهه نشان داد که بین نمره خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان مورد بررسی و میزان درآمد خانواده آن‌ها، تفاوت آماری معنی‌دار وجود دارد (p=۰/۰۲). این تفاوت در بین خانواده‌هایی که وضعیت اقتصادی خوب و متوسط داشتند، معنی‌دار می‌باشد. دانشجویانی که وضعیت اقتصادی خوب داشتند به نسبت سایر دانشجویان از نمره میانگین خودکارآمدی تحصیلی بالاتری برخوردار بودند. رابطه آماری معنی‌داری بین خودکارآمدی تحصیلی و سایر متغیرهای جمعیت شناسی بررسی شده، مشاهده نشد (p>۰/۰۵).

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه که به بررسی رابطه خودکارآمدی تحصیلی با متغیرهای جمعیت‌شناسی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و آزاد اسلامی سنندج در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ پرداخته است نشان داد که نمره خودکارآمدی تحصیلی آن‌ها بالاتر از حد متوسط بود. اصغری و همکاران (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه خوارزمی بیان نموده‌اند که میانگین نمره خودکارآمدی دانشجویان مورد بررسی در مطالعه آن‌ها نیز از صد نمره حدود ۶۶ بوده است (۲) که با یافته‌های این مطالعه، همسو می‌باشد اما یافته-های این مطالعه با یافته‌های مطالعه فولادوند و همکاران که نمره میانگین خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان مورد بررسی را در حد ۴۰ گزارش نموده‌اند (۱۴) همخوانی ندارد. یافته‌های این مطالعه بیانگر آن است که نمره میانگین خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان این مطالعه بسیار بیشتر از نمره میانگین مطالعه آن‌ها بوده

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

است. از دلایل این تفاوت می‌توان به جامعه‌های مورد بررسی اشاره نمود که در گروه‌های مختلف پزشکی و غیرپزشکی بودند و نمره دانشجویان پزشکی بسیار بیشتر از دانشجویان غیرپزشکی بوده است. دلیل دیگری که می‌توان به آن اشاره نمود زمان انجام مطالعه است که فاصله زمانی ۱۰ سال بین آن‌ها ممکن است این تفاوت را ایجاد کرده باشد و حتی دانشگاه‌های مورد بررسی نیز می‌توانند از دلایل تفاوت این دو مطالعه باشند.

روحی و همکاران نیز در مطالعه خود بیان نموده‌اند که نمره خودکارآمدی دانشجویان بررسی شده در مطالعه آن‌ها در سطح بالایی قرار داشته و بیش از نیمی از دانشجویان، نمره بالاتر از میانگین را کسب نموده بودند (۱). این یافته نیز همسو با یافته‌های مطالعه حاضر می‌باشد. نتایج پژوهش پرتو و بشارت نشان داده که باورهای خودکارآمدی تأثیرات گسترده ای بر سلامت روان و توانایی حل مسئله در نوجوانان دارد (۱۵). کارشکی و پاک مهر، در پژوهشی که به منظور رابطه باورهای خودکارآمدی، فراشناختی و تفکر انتقادی با سلامت روان دانشجویان علوم پزشکی انجام دادند دریافتند که سلامت روان در دانشجویان با تفکر انتقادی و باورهای خودکارآمدی در ارتباط است (۱۶). به نظر می‌رسد با توجه به اینکه دانشجویان رشته-های علوم پزشکی در ارتباط بیشتری با مردم و بیماران هستند و در طی دوران تحصیل، درس مهارت‌های زندگی و نحوه ارتباط با مردم را می‌گذرانند و همچنین بسیاری از رشته‌های این گروه موظف و مجبور به مطالعه زیادی هستند تا بتوانند دروس خود را بگذرانند و دارای واحدهای درسی کارآموزی و کارورزی هستند و در مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستان‌های آموزشی حضور یافته شرکت فعال دارند، لذا باور خودکارآمدی در آن‌ها ارتقا یافته و به‌تبع آن دارای نمره خودکارآمدی تحصیلی بهتری نسبت به سایر رشته‌های دانشگاهی هستند.

یافته‌های حاصل از این مطالعه نشان داد که بین متغیر وابسته خودکارآمدی تحصیلی و متغیرهای جنسیت، وضعیت تأهل و مقطع تحصیلی تفاوت آماری معنی‌داری مشاهده نشد. این یافته‌ها نیز همسو با یافته-های مطالعه روحی و همکاران می‌باشد (۱). یافته‌های مطالعه میرزایی علویجه و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بیان کننده آن است که بین خودکارآمدی تحصیلی و مقطع تحصیلی دانشجویان بررسی شده، تفاوت آماری معنی‌دار بوده است (۱۱) ولی یافته‌های این مطالعه بیان کننده آن است که اگرچه با ارتقای مقطع تحصیلی، نمره میانگین خودکارآمدی تحصیلی کاهش پیدا کرده است ولی این تفاوت از نظر آماری معنی‌دار نمی‌باشد. این یافته با نتایج مطالعه میرزایی علویجه و همکاران (۱۱) همخوانی ندارد زیرا در مطالعه آن‌ها، دانشجویان مقاطع بالاتر از نمره خودکارآمدی تحصیلی بالاتری برخوردار بودند. کاهش نمره میانگین دانشجویان مقاطع بالاتر می‌تواند به دلیل سختی دروس و همچنین سنگینی دوره آموزشی آن‌ها باشد که به مرور زمان دانشجویان در دوران تحصیل دچار فرسودگی شده و این موضوع سبب افت تحصیلی آن‌ها شده و به تبع آن میزان خودکارآمدی تحصیلی آن‌ها نیز کاهش پیدا می‌کند. این کاهش میزان خودکارآمدی تحصیلی و همچنین باورهای خودکارآمدی می‌تواند برای دانشجویان خسارات فراوانی را به بار آورده و آن‌ها را دچار افت تحصیلی و حتی عدم گذراندن واحدهای درسی و درنهایت سبب مشروط شدن آن‌ها در ترم‌های تحصیلی شود و اگر با دقت مورد توجه و بررسی قرار نگیرد و دلایل آن شناسایی نشود سبب اخراج شدن آن‌ها از دانشگاه شده و به تبع آن می‌تواند مشکلات روحی و

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

روانی فراوانی را برای آن‌ها و خانوادهایشان فراهم آورد. در مطالعه دیگری که توسط سعادت و همکاران در بین دانشجویان دانشگاه گیلان انجام شده است، ۶۶,۲ درصد دانشجویان در آن مطالعه، نمره قابل قبول را در پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی کسب نموده‌اند (۱۷) که با یافته‌های این مطالعه، همخوانی دارد.

از یافته‌های جالب این مطالعه که در مطالعات دیگران به آن پرداخته نشده است، وجود رابطه معنی‌دار آماری بین خودکارآمدی تحصیلی و متغیرهای شغل مادر و وضعیت اقتصادی خانواده بود. یافته‌های این مطالعه نشان داد دانشجویانی که مادر شاغل داشتند نسبت به سایر دانشجویان از میانگین نمره خودکارآمدی تحصیلی بالاتری برخوردار بودند. در تبیین این یافته چنین می‌توان اظهارنظر نمود که مادران شاغل دارای تحصیلات خوبی هستند و تحصیلات آن‌ها و ارتباطشان با دیگران در محیط کاری سبب شده است تا آگاهی خوبی در مورد درس و تحصیل پیدا کرده و این آگاهی و موفقیت‌ها را نیز به فرزندان خود انتقال دهند و سبب شوند که فرزندان آن‌ها نیز باورهای خودکارآمدی بهتری داشته و از خودکارآمدی تحصیلی بالاتری برخوردار باشند. در تبیین وضعیت اقتصادی هم می‌توان چنین بیان نمود که دانشجویان برخوردار از وضعیت اقتصادی بهتر، دارای امکانات مادی بیشتری بوده و می‌توانند برای تقویت توانایی‌های خود خرج بیشتری نموده و در کلاس‌های آموزشی مختلف شرکت نمایند و این توانایی‌ها سبب تقویت باورهای خودکارآمدی و به تبع آن ارتقای خودکارآمدی تحصیلی آن‌ها خواهد شد.

از نقاط قوت این مطالعه آن است که در بین دانشجویان دو دانشگاه شهر سنندج انجام شده و نمونه‌های مورد بررسی رشته‌های مختلف دانشگاهی بودند که تفاوت نظرات و دیدگاه‌های آن‌ها می‌تواند برای برنامه ریزان آموزشی دانشگاه‌های مورد بررسی مفید واقع شود. از نقاط ضعف این مطالعه آن است که یک پژوهش خودگزارشی است و ممکن است دانشجویان در تکمیل پرسشنامه دقت کافی را به عمل نیاورده باشند.

نتایج مطالعه بیانگر اهمیت خودکارآمدی تحصیلی را در کنترل فشارهای روانی گوشزد می‌کند و چنین به نظر می‌رسد اگرچه نمره میانگین کارآمدی تحصیلی دانشجویان بالاتر از حد متوسط است ولی متغیرهایی مثل برخورداری از امکانات مالی و تحصیلات والدین می‌تواند به عنوان عوامل مؤثر در افزایش باورهای خودکارآمدی دانشجویان مورد توجه بیشتری قرار گیرند. برگزاری کلاس‌های آموزشی در زمینه نقش بهزیستی روان‌شناختی و سلامت روانی در خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان، توصیه می شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند از همه دانشجویانی که در اجرای این پروژه با ما همکاری نمودند و پرسشنامه ها را به طور کامل پر نموده و تحویل دادند، تشکر و قدردانی نمایند. همچنین از کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی کردستان به خاطر همکاری در تصویب این طرح و تأمین هزینه این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی دانشجویی با کد اخلاق شماره ۹۴/۱۶۳، تشکر و قدردانی می گردد. هزینه اجرای این پژوهش توسط معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کردستان تأمین گردیده است.

References

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

1- Roohi G, Asayesh H, Bathai S, Shouri Bidgoli A, Badeleh M, Rahmani H. The Relationship between Self-Efficacy and Academic Motivation among Students of Medical Sciences. The Journal of Medical Education and Development. 2013; 8(1):45-51. [Persian]
2- Asghari F, Saadat S, Atefi Karajvandani S, Janalizadeh Kokaneh S. The Relationship between Academic Self-Efficacy and Psychological Well-Being, Family Cohesion, and Spiritual Health among Students of Kharazmi University. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(7):581-593. [Persian]
3- Rostami R, Shahmohamadi K, Ghaedi G, Besharat M, Akbari Zardkhaneh S, Nosratabadi M. Relations Among Self-Efficacy, Emotional Intelligence and Perceived Social Support in University Students. Horizon Med Sci. 2010; 16(3):46-54. [Persian]
4- Gallagher MW. Encyclopedia of Human Behavior. 2nd Ed. Self-Efficacy.2012; P314-20.
5- Bandura A. Perceiving Self- Efficacy in Cognitive Development and Functioning. Educational Psychologist.1993; 28(2):117-48.
6- Jamali M, Noroozi A, Tahmasebi R. Factors Affecting Academic Self-Efficacy and its Association with Academic Achievement among Students of Bushehr University Medical Sciences 2012-13. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(8):629-641. [Persian]
7- Rafii F, Saremi Rasouli F, Najafi Ghezeljeh T, Haghani H. The Relationship between Academic Procrastination, Academic Achievement, and Self-Efficacy in Nursing Students of Tehran University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(1):32-40. [Persian]
8- Ajam AA. The Role of Academic Self-Efficacy and Interpersonal Relations Skills of Students in the Evaluation Based on Blending Learning. RME. 2015; 7(1): 3-12. [Persian]
9- Shea P, Bidjerano T. Learning Presence: Towards a Theory of Self-Efficacy, Self-Regulation, and the Development of a Communities of Inquiry in Online and Blended Learning Environments. Computers & Education. 2010; 55(1): 1721-31.
10- Mimi B. Academic Motivation in Self-Efficacy, Task Value, Achievement Goal Orientations, and Attributional Beliefs. Journal of Educational Research. 2004; 97(6): 287-298.
11- Mirzaei-Alavijeh M, Hosseini SN, Motlagh MI, Jalilian F. Academic Self-Efficacy and its Relationship with Academic Variables among Kermanshah University of Medical Sciences Students: A Cross Sectional Study. Pajouhan Scientific Journal. 2018; 16(2): 28-34. [Persian]
12- Caprara GV, Barbaranelli C, Postorellic C. The Contribution of Self-Efficacy Beliefs to Psychosocial Outcomes in Adolescence: Predicting Beyond Global Dispositional Tendencies. Personality and Individual Differences 2004; 37(4): 751-763.
13- Jos´E B Torres, V Scott Solberg. Role of Self-Efficacy, Stress, Social Integration, and Family Support in Latino College Student Persistence and Health. Journal of Vocational Behavior. 2001; 59(1): 53–63.
14- Fooladvand Kh, Farzad V, Shahraray M, Sangari AA. Role of Social Support, Academic Stress and Academic Self-Efficacy on Mental and Physical Health. Contemporary Psychology. 2006; 4(2): 81-94. [Persian]
15- Parto M, Besharat MA. The Direct and Indirect Effects of Self- Efficacy and Problem Solving on Mental Health in Adolescents: Assessing the Role of Coping Strategies as Mediating Mechanism. Procedia – Social and Behavioral Sciences. 2011; 30(1): 639-643.
16- Kareshki H, Pakmehr H. The Relationship Between Self-Efficacy Beliefs, Meta-Cognitive and Critical Thinking with Mental Health in Medical Sciences Students. Hakim. 2011; 14(3): 180-187. [Persian]
17- Saadat S, Asghari F, Jazayeri R. The Relationship between Academic Self-Efficacy with Perceived Stress, Coping Strategies and Perceived Social Support among Students of University of Guilan. Iranian Journal of Medical Education. 2015; 15(5): 67-78. [Persian]

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]

The status of academic self-efficacy in the students of Kurdistan University of Medical Sciences and Islamic Azad University, Sanandaj Branch, 2015-16

Boshra Vahabi[1], Ahmad Vahabi[2], Sirvan Sayyad[3*], Mahnaz Sayyadi[4], Daem Roshani[5], Shahnaz Hajisahne[6]

1- MD student, Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Paramedical, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

3- MD student, Student Research Committee, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran. (**Corresponding Author**) **Email:** **Tel:** +98 83-46122983 **Email:** sirvansayyad72@gmail.com

4- Msc of Health Education, Ghods Hospital of Paveh, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

5- Ph.D of Biostatistics, Social Determinants of Health Research Center, Research Institute for Health Development, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

6- Msc of Health Education, Department of Public Health, Faculty of Health, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

Received: 31 March 2018 **Accepted:**10 June 2018

Abstract

Background & Aim: Educational self-efficacy implies a person's belief in his or her abilities in achieving educational goals and activities, the formation of which is influenced by various factors. The aim of this study was to determine the relationship between academic self-efficacy and demographic variables in students of Kurdistan and Islamic Azad universities of Sanandaj during the academic year of 2011-2012.

Materials & Methods: This cross-sectional study was carried out on 398 students of Kurdistan University of Medical Sciences and Islamic Azad University in Sanandaj during the academic year of 2015-2016. Sampling method was clustered. Demographic information form and academic self-efficacy questionnaire were used to collect data. Data were analyzed by SPSS software version 20 and descriptive and inferential statistics including mean, standard deviation, independent t-test and one-way analysis of variance were analyzed.

Results: The mean score of academic self-efficacy of students was 100 ± 64.41 ± 12.04. Two groups of students in Kurdistan University of Medical Sciences (64.49 ± 12.13) and Islamic Azad University of Sanandaj (11.57 ± 63.90) did not have a significant difference in self-efficacy scores (p=0.65). There was a significant difference between academic self-efficacy and mother's job (p = 0.004) and household economic status (p = 0.02).

Conclusion: The average score of students' academic performance is higher than average; variables such as having financial resources and parental education can be considered as effective factors in increasing student self-efficacy beliefs.

Keywords: Academic self-efficacy, Student, Self-efficacy

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.1.43]